

Jitka Matuszková

Doprovodná hudba k tanci (příspěvek k jejímu vývoji na Podluží)

Lidová kultura na Podluží žila a vyvíjela se v kontaktu se sousedními etniky, zejména Slováky a Charváty. Společné kulturní znaky s Podlužím vykazovalo také slovanské obyvatelstvo dolnorakouského Moravského pole. Z toho vycházím ve svém příspěvku, v němž shrnuji dosavadní poznatky o vývoji doprovodné hudby k tanci na dnešním Podluží, s přihlédnutím ke zmíněným kulturním konotacím.

Stručný přehled vývoje taneční hudby na Podluží přinesl Dušan Holý roku 1962 v monografii věnované této národopisné oblasti.¹⁾ Uvádí v ní nástrojové obsazení dechovky i štrajchu a vyjmenovává nejznámější kapely i jednotlivé muzikanty, kteří v tomto regionu hrávali. Nejpodstatnější informace o hudebnících a hudbách shrnuje Kružíkova publikace U muziky na Podluží.²⁾ Další informace o hudbách najdeme rovněž v monografiích jednotlivých podlužáckých obcí.³⁾ Pravidelnou pozornost věnují hudebním tělesům regionální časopisy Malovaný kraj a Slovácká dechovka - časopis pro dechové hudby a jejich příznivce v okresech Hodonín, Břeclav a Uherské Hradiště.⁴⁾ Lidová hudba na Podluží, její historie, proměny a současný stav bývá také tématem závěrečných písemných prací konzervatoristů.⁵⁾

První zmínku o hudebním doprovodu k tanci nalezneme v popisu podlužácké svatby od I. A. Zemana z roku 1808, kde autor mluví o dudách a dvojích houslích.⁶⁾ Tento údaj opakuje a rozvádí ve studii o Podlužácích z roku 1811.⁷⁾ Housle jsou podle tohoto pramenu laděny výše než komorní tón; dudy jsou z kozlí kůže a je na nich hlava i s růžky, hráči visí přes záda huk dlouhý skoro až po zem a měch se naplňuje foukáním do píšťaly.⁸⁾ Dudy vydávají brumlavý zvuk a všechny skladby mají stejný základní tón. O tom, jak na něj tato hudba působila, Zeman píše: *„Houslista poslouchá pozorně nápěv a pokouší se o doprovod. Vzhledem k tomu, že houslista není školový hudebník, každý mládenec předzpívá něco jiného a muzikanti se musí přizpůsobit, umíme si představit, v jak zoufalé harmonii skladba pokračuje.“*⁹⁾

Hudební doprovod sestávající z gajdy a dvojích houslí dokládá roku 1819 i Josef Bohuňovský ve sbírce svatebních písní a tanců z dolnorakouského Ranšpurku.¹⁰⁾ Upřesňuje také Zemanův údaj o ladění houslí. Podle Bohuňovského byly přeladovány o dobrou tercii výš, než je normální ladění. Zmíněné hudební trio hrávalo i na drnholeckém panství, jak o tom svědčí archivní doklady z roku 1836.¹¹⁾

Početnější instrumentální obsazení zaznamenal r. 1845 Vojtěch Šembera v Dolním Rakousku. Podle něj hrály k tanci dvojce či troje housle, cimbál, basa a gajdy.¹²⁾ Existenci cimbálu na Podluží dokládá o čtyřicet let později Antonín Novotný, učitel ve Staré Břeclavi. K cimbálu se podle něj družily ještě píšťaly.¹³⁾ František Bartoš v monografii o Podlužácích z let 1883 - 4 popisuje složení hudby, kterou představují gajdy a dvojce housle, ale hned poznamenává, že od poloviny století jsou gajdy nahrazovány módním cimbálem. Mezi nejoblíbenější hudební nástroje na Podluží však Bartoš počítá housle a zvláště sedmidírkovou píšťalku, na niž v té době mistrně hrával rolník František Záhřebský z Lanžhota.¹⁴⁾ Jan Herben píše o hodech v Hlohovci, kde k tanci hrála „německá (dechová) hudba a gajdoš již hrál jen mužákům v hospodě.“¹⁵⁾ Obdobný stav zaznamenal r. 1882 Herben také v charvátské obci Dobré Pole (Gutenfeld), kde si jeho hostitel Jan Suparita posteskl, že dříve k tanci hrávaly dvojce housle a gajdy, kdežto dnes začala „německá muzika na plechy.“¹⁶⁾ Přesto přežili gajdoši na Podluží až do 20. stol., čehož dokladem je řada jmen uváděných Dušanem Holým, Ladislavem Ruttem a Janem Kružíkem.¹⁷⁾

Koncem 19. století tedy začíná převládat jako hudební doprovod k tanci „dechovka“, nebo jak se také říkalo, turecká muzika, která bývala v pozdních večerních hodinách na přání pořadatelů vystřídána tišším štrajchem.¹⁸⁾ Nástrojové obsazení štrajchu zaznamenal Dušan Holý a současně jmenuje tyto štrajchové hudby: Bažantova z Tvrdonic, Martušková a Stibůrkova z Týnce, Noskova z Prušánek, Štěpánkova z Hlohovce, Berkova

z Poštorné, a Nešporova z Kostic a její nástupkyně Láničková z Tvrdonic.¹⁹⁾ Historií štrajchu a muzikantského rodu Prajků v Lanžhotě se zabýval Josef Rampáček.²⁰⁾ Kolem roku 1925 se štrajch začíná ztrácet, přesto se i nadále objevovalo štrajchové obsazení, například při fašankové zábavě a na hodech při hošijích. Ve čtyřicátých letech štrajch zanikl definitivně. Návštěvnici slavností v Tvrdonicích jej však mohli slyšet v roce 1991 v pořadu „Proměny muziky“ - o vývoji hudby na Podluží od gajdošské muziky přes štrajch k dechovce, jehož autorem byl Jan Kružík ml.

Jednotlivá hudební tělesa byla pojmenována podle kapelníka. V meziválečném období hrávali v Těšicích „Hřebačké“ z Moravské Nové Vsi, již zmíněný „Ctibůrci“ z Týnce, „Verbergři“ z Dolních Bojanovic.²¹⁾ Vyhledávanou muzikou byla kapela Franty Kudrny z Těšic, která dovedla vytvořit dobrou náladu. Jan Kružík jmenuje navíc Duhonského muziku z Hrušek.²²⁾ O repertoáru a způsobu hraní se z archivních materiálů dovídáme toto: „*Hudba hraje písňě upravené do rytmu tanečního, anebo jiné taneční kusy zvlášť k tomu objednány; hraje se obyčejně z not. Zvlášť vyblášená je hudba z blízké vesnice Lužic.*“²³⁾ Šlo o muziku „Kose“, kterou v roce 1918 založil sklářský dělník Emil Kos.

Historie „Hřebačků“ se datuje od přelomu století, kdy ji založili Michal a Jan Hřebačkoví z Moravské Nové Vsi. Po nich převzal kapelnictví syn Martin a posléze i vnuk Francek. V jeho kapele hrával již František Juráček (1904–1988) z Týnce, pozdější kapelník proslulých „Juráčků“²⁴⁾ Ti se stali brzy nejpoblábnější kapelou na Podluží a jejich obliba trvala až do konce 70. letech, kdy týneckého kapelníka vystřídal Ludvík Prajka z Lanžhota. Ten byl vzdáleným příbuzným snad nejslavnějšího muzikanta z rodu Prajků, Metyna Prajky (1898–1962).²⁵⁾

Slavnou muzikantskou historií se chlubí Poštorná. Obsazení jednotlivých hudebních skupin sestavil Josef Horčíčka – *Šifar*²⁶⁾ na základě vyprávění posledního kapelníka z rodu Berků. Tato rodina pocházela z Josefova a roku 1895 se přistěhovala do Poštorné. Jiří Berka (zaměstnáním obecní pastýř) zde založil první kostelní muziku. Byl jejím kapelníkem a hráčem na trubku. Další nástrojové obsazení bylo podle Jožky Horčíčky - *Šifara* toto: Jožka Jankovič - *Tatiček* - klarinet, Martin Grbavčič - klarinet, Jan Šlicht - *Papuláč* z Charvátské Nové Vsi - křídlovka, Jakub Gajdoš - *Rybár* - baskřídlovka, Martin Barančič - trubka, Jožka Petrič - *Notár* (povoláním krejčír) - F bas, Jakub Mitrič - *Pobrabáč* (povoláním cestář) tloukl buben a při štrajchu hrál na violu. Tato muzika nehrávala na tanečních zábavách. Na ně zvali Bažantovu muziku z Tvrdonic a Nešporovu z Kostic. Zmiňují se o ní proto, že ji založil otec pozdějšího slavného poštorenského kapelníka Jaroše Berky (*1887 - + nezjištěno).

Roku 1901 přišel do Poštorné Jan Kapsík z Milotic a založil zde veteránskou muziku, v níž hrál i jeho bratr Štěpán na klarinet. V muzice působil také Jan Frolec, původem z Milotic, stařeček dnešního klarinetisty Břeclavanu Vlastika Kopuleťého, dále milotičtí muzikanti Jan Šnajdr - křídlovka, Jan Mrkvica - trubka, Jan Dekár - heli-gón, Poštoran Rudolf Berka hrál na trubku a již jmenovaný Jakub Mitrič - *Pobrabáč* na buben.

Největší proslulosti však dosáhla muzika Jaroslava Berky, která působila v mezi-válečném období. Berci hrávali nejen v jižní části Podluží, ale také v charvátských obcích na Mikulovsku, v některých hanácko-slováckých dědinách a v Dolním Rakousku na Moravském poli.²⁷⁾ Jaroš Berka založil vlastní kapelu údajně v roce 1916. Hráli v ní: na klarinet Metoděj Čapka z Břeclavi, Poštorané Jan Baránek - *Masiač* a Polda Klimovič, na křídlovku Rajmund Berka, Emil Vokurka a Jakub Novák - *Kokešár*²⁸⁾ a na trubku hrávali Jakub Vrba, Josef Berka, Rudolf Berka, Martin Berka a Václav Berka.²⁹⁾

Jožka Horčíčka – *Šifar* často besedoval se starým kapelníkem Jarošem Berkou a ten rád vzpomínal na doby, kdy jeho muzika hrávala na Moravském poli. Hlavně prý na hodech, které i v těchto dolnorakouských obcích trvaly tři dny a zejména v Ranšpurku byly doprovázeny velkými bitkami. Starý kapelník ukazoval svému spolubesedníkovi zakrvácené noty - to prý jednou v Ranšpurku bodl stárek neposlušného šohaje nožem, až krev stříkla na muzikanty. Jožka Horčíčka - *Šifar* zase vzpomíná na dobu svého aktivního vystupování s Moravankou. Počátkem 70. let objížďeli všechny vesnice Moravského Pole a v jedné z nich, bohužel již neví v které, se setkal se starým mužem, prý se jmenoval

Pajrič, který si ještě pamatoval Berkovu muziku i doby, kdy svobodní chlapečci nosili červenice a mužáci modré nohavice.

Kromě již zmíněných muzik hrávaly v Týnci po I. světové válce „dechovky“ Jana Jurkoviče - *Jurčáka* a Jana Blinky, v Moravské Nové Vsi Součekova muzika, v Dolních Bojanovicích kapely Josefa Vacenovského a Martina Fatěny, v Prušánkách již zmíněný „Noscí“.

Při malých muzikách, na svatbách a o fašanku hrával jistý Pardovský z Hrušek. Sám hrál na harmoniku a jeho žena Terezie, Rézi, udávala rytmus na buben. Pardovští působili především na jižním Podluží, takže zejména Lanžhotané na ně ještě dnes vzpomínají. V 30. letech zajišťovala do Moravské Nové Vsi cimbálová muzika Samka Dudíka (1880 - 1967) z Myjavy, která hrávala o hodech na zahradě hostince U Gajdů. Při ní se však netančilo, jen zpívalo.³⁰⁾ Tato proslavená myjavská muzika však bývala zvána i na jiné zábavy a nejen do Moravské Nové Vsi.³¹⁾

Podluží s množstvím tanečních zábav nabízelo příležitost k vydělku i nedomácím muzikám. Kromě zmíněného Samka Dudíka hrávala zde muzika Antala Apaka z Brodského, kapela Štefana Radiče ze Svätého Jura a „Rechtbergři“ - cikánská hudba z Mikulova, hrající hlavně „vídeňské taneční kúsky“ v neobvyklém instrumentálním obsazení.³²⁾

Po 2. světové válce hrávala v Lanžhotě muzika Františka Uhra - *Ubříčka*, na severním Podluží byli oblíbeni „Kosé“ z Lužic. Kapelníkem této muziky byl sice Slávek Pavka, ale podle příjmení většiny muzikantů byla všeobecně nazývána „Kosé“. Po smrti kapelníka Pavky v roce 1963 se muzice začalo říkat „Stachali“ podle nového dirigenta, nedosáhla však takové obliby jako pod vedením Pavkovým.

Od poloviny šedesátých let si získávali stále větší uznání „Bojané“ z Dolních Bojanovic. U jejich zrodu stála kvalitní hudební škola, založená v roce 1958 Pavlem Janečkem, která v Bojanovicích i přes stísněné počáteční podmínky vychovala množství hudebníků.³³⁾ Prvním kapelníkem „Bojanů“ byl Michal Komosný, v sedmdesátých letech ho vystřídal Stanislav Bílek. Myslím si, že tato dechovka byla na Podluží první, která si vybrala pro své účinkování umělecké jméno a nebyla tedy nazývána podle kapelníka. A byla také jednou z prvních muzik, která se programově orientovala na estrádní vystoupení a samostatné koncerty. Proto „Bojané“ přibrali i sólové zpěváky, jev do té doby na Podluží neobvyklý a tradičními muzikanty kritizovaný. Zpěv se však od té doby natolik rozšířil, že k večerní produkci na tanečních zábavách si každá muzika pravidelně přibírá zpěváky. Jak mi však někteří muzikanti prozradili, hlavně z toho důvodu, aby si i oni vydělali.

Na jižním Podluží v té době působila Seváková „Charvatčanka“ z Charvátské Nové Vsi, později vedená Josefem Dobešem, „Růžičké“ neboli „Poštoranka“ z Poštorné, „Lukášci“ z Lednice, „Brodčané“, které tehdy vedl Václav Uher z Lanžhota a dechová hudba „Břeclavanka“ SKP Břeclav, řízená Janem Tučkem z Kostic. V sedmdesátých letech k nim přibýly „Podlužanka“ z Dolních Bojanovic, jejímž kapelníkem byl Stanislav Treška, v Lanžhotě dechová hudba „Lanžhotčanka“, kterou tehdy vedl Vítězslav Kosek, po něm Ludvík Prajka a v současnosti je jejím kapelníkem Emil Hrubý. V Tvrdonicích založil věhlasný kapelník František Juráček školní dechovku „Tvrdončanku“, vedení po něm převzal Josef Hunkař a nyní ji řídí kapelník Jarec. Roku 1982 vznikla v Dolních Bojanovicích další dechovka „Šohajka“. Jejím zakladatelem je Vojtěch Ducháček, původně hráč na křídlovku u „Bojanů“. Na jižním Podluží působily „Venkovanka“ s kapelníkem Janem Filipovičem, Janotova „Podlužanka“, obě z Hrušek, a „Hlohovčanka“ Jakuba Vlka z Hlohovce.³⁴⁾

V současnosti patří k nevyhledávanějším kapelám „Lanžhotčanka“. Hrají v ní tito lanžhotští muzikanti: Emil Hrubý a Petr Prajka - křídlovka, Cyril Bartoš a František Uher - tenor, Emil Čapka st. - pozoun, Pavel Uher st. - klarinet, Milan Uher - trubka, Staňa Koneček - tuba, Staňa Balga - bicí. Lanžhotané však působí i v jiných kapelách. V dechové hudbě „Zlatulka“ hrají: Petr Straka a František Straka - křídlovka, Vlado Štvrtecký - klarinet, František Zahradník - baryton, Marek Zonyga - bicí. S „Brodčankou“ účinkují: Luda Steiner st. a Tonda Hakala - baskřídlovka, Franta Jarec - křídlovka. V „Podlužance“ hrají Josef Uher - tenor, František Michalica ml. - bicí a v „Kmotřence“ Luda Steiner ml. - klarinet. Kromě toho jsou známi ještě další muzikanti, kteří vystupují jako nezávislí:

Jan Třetina - trubka, Ludvík Prajka a Vašek Uher - klarinet, Emil Čapka ml. - pozoun, Věra Kosek st. - klarinet, Jan Holobrádek ml. a Mirek Hakala - křídlovka.⁵⁷⁾

Jako doprovod k tanci jsou na Podluží zvány také dechovky ze sousedních oblastí: „Brodčanka“ z Brodského, „Lácaranka“ z Kobylí, „Starohorka z Velkých Pavlovic, „Legrúti“ z Velkých Bílovic, „Šestka“ Jožky Konečného z Hodonína a jiné. Devadesátá léta jsou poznamenána ekonomickou transformací, která se projevuje i na zániku a vzniku dechových hudeb, z nichž některé mají jen jepičí život, často vyvolaný vyhlídkou na lukrativní účinkování v zahraničí.

Cimbál, třebaže se o něm v literatuře píše již v polovině 19. století, se na Podluží výrazněji neuplatnil³⁶⁾ a jeho rozšíření v 2. polovině našeho století lze klást do souvislosti s činností cimbalisty Jožky Ščuky (1906-1981) ze Staré Břeclavi, který se hře na cimbál naučil od řídícího učitele Josefa Kobzíka (1893-1971) a rozvíjel svou dovednost podle slovenských cimbalistů ze Záhorí a z Myjavy.³⁷⁾ Byl také zakládajícím členem cimbálové muziky souboru Břeclavan v roce 1954. „Cimbálky“, které se začaly utvářet po 2. světové válce jako integrální součást místních Slovákých krúžků, nikdy nehrály k tanci při tradičních tanečních zábavách. Doprovázely a doprovázely vystoupení Slovákých krúžků, případně soutěžící verbíře a pořádají besedy u cimbálu v předvečer hodů, na Velikonoce a také při jiných netradičních příležitostech. Nespádají proto do problematiky tohoto příspěvku.

Kromě lidových hudebních souborů hrají na plesech, při netradičních tanečních zábavách i při samostatných koncertech skupiny populární hudby a taneční orchestry. Větší zastoupení však možná má reprodukováná hudba na oblíbených a početně navštěvovaných diskotékách.

Poznámky:

- 1) Srov. D. HOLÝ: O lidové písni, hudbě a tanci. In: Podluží. Kniha o lidovém umění. (Red. R. Jeřábek - V. Frolec - D. Holý.) Brno 1962, s. 144 - 147.
- 2) Srov. J. KRUŽÍK: U muziky na Podluží. Břeclav 1977, s. 14 - 18.
- 3) Srov. M. TONCROVÁ: Zpěv a hudba. In: Náš kraj. Folklor, obyčeje, historie, nářečí a jména v tradici a současnosti družstevních vesnic Moravská Nová Ves, Hrušky, Týnec a Tvrdonice. (Red. J. Janák.) Brno 1982, s. 174 - 178. Táž: Lidová píseň, hudba a tanec. In: Tvrdonice. Příroda, dějiny a lidová kultura podlužácké obce. (Red. J. Janák.) Brno 1986, s. 399 - 400.
- 1) Srov. J. RAMPÁČEK: Lanžhotský štrajch. Malovaný kraj 16, 1980, č. 5, s. 17.
- 5) Srov. J. STAŇOVÁ: Lidové zvyky, písně a tance na Podluží. Závěrečná písemná práce. Konzervatoř pro zrakově postižené. Praha 1992. Rkp. Autorka pořídila soupis dvanácti dechových hudeb a devíti cimbálových muzik na Podluží a jejich nástrojového obsazení. Srov. též J. VRBKA: Hudba na Podluží - historie a současnost. Závěrečná písemná práce. Státní konzervatoř v Brně, 1996. Rkp. Těžiště práce spočívá v zachycení vývoje houslové hry v cimbálových muzikách a v postihnouti současného trendu těchto hudebních těles.
- 6) Srov. I. A. ZEMAN: Die Hochzeitsfeyerlichkeiten der Podlužaken. In: Taschenbuch für Mähren und Schlesien, Brünn [1808], s. 148.
- 7) Srov. I. A. ZEMAN: Die Podlužaken. Ein kleiner Beytrag zur Ethnographie von Mähren. In: Mährischer Wanderer, Brünn 2.2.1811, nestránkováno.
- 8) Srov. J. KRUŽÍK, o. c., s. 14 - 15, kde autor uvádí vzpomínky pamětníků na tyto dudy, zvané „šutky“. Popis dud srov. L. RUTTE: Gajdy a gajdošské tradice na Valašsku a Slovácku. Strážnice 1964, s. 14. Badatel také píše, že na Podluží se existence „šutek“ zatím neprokázala. Tamtéž, s. 36. Řešení této otázky je záležitostí organologů a pro tematiku mé práce není podstatné, proto tyto rozdílné názory ponechávám bez komentáře.
- 9) Srov. I. A. ZEMAN: Die Podlužaken.. o. c., nestránkováno. Překlad Jiřina Picková, RM Mikulov.

- ¹⁰⁾ Srov. K. VETTERL: Písně a tance Slováků z Ranšpurku před 150 lety. Národopisné aktuality 9, 1972, s. 272. Srov. týž: Guberniální sbírka písní a instrumentální hudby z Moravy a Slezska z roku 1819. K tisku připravila PhDr. Olga Hrabalová. Strážnice 1994, s. 18. Autor zde cituje příspěvatele guberniální akce, Jana Zapletala z Březové o tom, že doprovodným nástrojem k tanci byly dudy - šutky, ale na větších svatbách musí být dvoje housle a velké dudy. Tedy stejné nástrojové obsazení jako v Ranšpurku podle záznamu Bohuňovského a na Podluží podle Zemana.
- ¹¹⁾ Srov. H. LAUDOVÁ: Lidový oděv, tanec a hudba na Moravě podle archivního materiálu z roku 1836. Český lid 45, 1958, s. 160.
- ¹²⁾ Srov. A. V. ŠEMBERA: O Slovanech v Dolních Rakousích. Časopis Českého museum 19, 1845, s. 185.
- ¹³⁾ Srov. F. BARTOŠ: Nové národní písně moravské s nápěvy do textu vřaděnými. Brno 1882, s. 48.
- ¹⁴⁾ Cituji podle F. BARTOŠ: Podluží a Podlužáci. Národopisný obrázek z jižní Moravy. In: Lid a národ II. Velké Meziříčí 1885, s. 86. V letech 1883-1884 vycházelo v časopise Obzor. Srov. také J. HERBEN: Moravské obrázky. Praha [1888], s. 86, kde autor pravděpodobně čerpá z Bartoše.
- ¹⁵⁾ Srov. J. HERBEN: Na dolnorakouském pomezí. Světozor 16, 1882, s. 579.
- ¹⁶⁾ Srov. J. HERBEN: Tři chorvátské osady na Moravě. Časopis Matice moravské 14, 1882, s. 16.
- ¹⁷⁾ Srov. D. HOLÝ, o. c., s. 147. Srov. též L. RUTTE, o. c., s. 35 - 40. J. KRUŽÍK, o. c., s. 15.
- ¹⁸⁾ Srov. OA Hodonín, fond VHMO - 9 Hrušky, kde se píše, že navečer však „zaměňí muzikanti dechové nástroje za smyčcové“
- ¹⁹⁾ Tamtéž, s. 147. Srov. též O. HRABALOVÁ: Průvodce písňovými sbírkami 2. Brno 1983, s. 96. O Nešporově a Láničkově kapele srov. J. JANÁK: Od vzniku republiky do konce Druhé světové války. In: Kostice, dějiny a lidová kultura. (Red. J. Janák.) Brno 1991, s. 79. Srov. také V. FROLEC: O tradičním řádu života Kostičanů od konce 19. století do Druhé světové války. Tamtéž, s. 199.
- ²⁰⁾ Srov. J. RAMPÁČEK, o. c., s. 17.
- ²¹⁾ Srov. B. TRNKA: Muziky na Podluží. Uprkům kraj 2, 1943, č. 4 - 5, s. 10.
- ²²⁾ Srov. J. KRUŽÍK, o. c., s. 18.
- ²³⁾ Srov. OA Hodonín, fond VMHO -22 Mikulčice.
- ²⁴⁾ Srov. E. POLÁCHOVÁ: Muzika na Podluží z přelomu našeho století. Malovaný kraj 14, 1978, č. 6, s. 11. Srov. též M. TONCROVÁ: Zpěv a hudba., o. c., s. 175 - 176. Srov. také Od folkloru k folklorismu. Slovník folklorního hnutí na Moravě a ve Slezsku. (Red. M. Pavlicová - L. Uhlíková.) Strážnice, ÚLK 1997, s. 148.
- ²⁵⁾ Srov. o něm více J. UHER: „Metyne, uder! Malovaný kraj 8, 1972, č. 1, s. 12 - 13 a č. 2, s. 12 - 13. Tomuto lidovému skladateli a muzikantovi byla 13. září 1998 na jeho rodném domě v Nové ulici v Lanžhotě odhalena pamětní deska. Srov. Lanžhot obrazem a slovem, 1998, listopad, s. 8.
- ²⁶⁾ O něm srov. více in: Od folkloru k folklorismu. Slovník folklorního hnutí na Moravě a ve Slezsku. (Red. M. Pavlicová - L. Uhlíková.) Strážnice, ÚLK 1997, s. 117.
- ²⁷⁾ Srov. o tom více Z. JELÍNKOVÁ: Lidové tance a taneční hry na Podluží. Strážnice 1962, IV. dodatek, s. 61 -62. Srov. též Archiv ÚEF AV ČR Brno, sign. 1140. Sebrala Z. Jelínková na podzim 1962.
- ²⁸⁾ Přezdívkou měl podle toho, že jeho žena zhotovovala kokeše.
- ²⁹⁾ Srov. M. ŠRÁMKOVÁ - M. TONCROVÁ: K problematice přesahu české lidové kultury v rakouském Marchfeldu. Český lid 79, 1992, s. 141, poznámka 18. Autorky zde na základě zjištění poštorenského kulturního pracovníka Rudolfa Vymyslického uvádějí poněkud jiné složení kapely.
- ³⁰⁾ Srov. E. POLÁCHOVÁ, o. c., s. 11. Srov. též J. JURÁŠEK: Samko Dudík a Morava. Malovaný kraj 16, 1980, č. 6, s. 16 - 17.
- ³¹⁾ Srov. novinovou zprávu, že Sdružení přátel lidového umění a Slováků, odbočka v Lanžhotě, uspořádalo 5.1.1930 Slovácký ples, na němž hrála muzika Samko Dudíka z Myjavy. In: Břeclavský kraj 4, 1930, č. 4, s. 3.

³²⁾ Srov. D. HOLÝ, o. c., s. 147.

³³⁾ Srov. J. UHER: Náklonnost ke kráse. Malovaný kraj 28, 1992, č. 2, s. 17.

³⁴⁾ Srov. Seznam kvalifikovaných hudebních souborů Jihomoravského kraje 1983. Brno 1983.

³⁵⁾ Srov. -jr-: Muzikantský Lanžhot. Lanžhot obrazem a slovem, 1995, září, s. 5.

³⁶⁾ Srov. A. V. ŠEMBERA, o. c., s. 185. Srov. též F. BARTOŠ: Nové národní písně moravské s nápěvy do textu vřaděnými. o. c., s. 48. Viz také F. BARTOŠ: Podluží a Podlužáci. o. c., s. 86. Srov. také J. KRUŽÍK, o. c., s. 16, kde autor píše o cimbálové muzice Františka Gajdy z Kostic, která krátce působila počátkem našeho století.

³⁷⁾ Srov. J. UHER: Jak se ujal na Podluží cimbál. Malovaný kraj 11, 1975, č. 1, s. 14. Srov. též M. TONCROVÁ: Zpěv a hudba., o. c., s. 177.